סב: שני שעירי פרק שישי יומא

הא מה אני מקיים שנים ליום בנגד היום. תימה לי אלמא שנים ג"ל אפילו אי לא כתיב אלא כבשים בני שנה תמימים ליום עולה תמיד הוה דרשינן כבשים דהיינו שנים ליום בנגד היום וי"ל אי לא כתיב שנים הוה דרשינן ליום אקרא דתמריה ליום עולה תמיד את הכבש אחד תעשה בנקר כלומר כבש של בקר ים לשמוע בנגד היום ותו לא מדלא כתיב עולות תמידין הוה אמינא רק עולת תמיד אחד ליום בנגד היום להכי איצטריך למיכתב שנים ליום דתרוייהו בנגד היום: **על** שבעת שניה. גרלה לי דמן הדין היה לו לשמוע על טבעת ראשונה אלא לא רלו להקריבו כולי האי למזבח בלי הפסק גזירה שמא יטול גללים: **מוספין** ודאי שנים **למצוה**. הכי גרס רש"י אבל בספרים כתיב שנים לעיכובא והקשה רש"י עיכובא מנלן ונראה לי משום דבתר דכתיב וביום השבת שני כבשים בו' כתיב עולת שבת בשבתו דהוי כמו שנה עליו שבת בשבתו לעכב ואע"ג דדרשינן ליה נסיפא אלו קטרים (שבת דף קיד.) לדרשה אחריתי לימד על מלבי שבת שקרבין ביום עוד אי ביום הכפורים למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דרשינן ליה נמי לומר שנה עליו הכתוב לעכב דאין מקרא יוצא מידי פשוטו וליכא למימר דכולהי להא דרשה אחת דאם כן לא הוה למיכתב בהאי לישנא שבת בשבתו אלא הוה מלי לשנות עליו בענין אחר וא"ת והא פריך לעיל אי הכי נגי תמידין נמי פי' ואם איתא הוה ליה למתניה בשום דוכתא א"כ מוספין נמי אם איתא דבעינן שיהו שוין הוה ליה למיתניה י"ל דלעיל דוקא פריך שפיר משום דכל סדר התמיד תנן ליה במסכת תמיד (דף כט.) והתם הוה לן למיתניה אבל כל סדר המוספין לא תנינן ליה בשום דוכתא: שלמים

גמ' ת"ר [1]יקח שני שעירי עזים מיעוט שעירי שנים מה תלמוד לומר שני שיהיו שניהן שוים מניין אע"פ שאין שניהן שוין כשירין תלמוד לומר [2]שעיר [3]שעיר ריבה טעמא דרבי רחמנא הא לא רבי רחמנא הוה אמינא פסולין עיכובא מנא לן סלקא דעתך אמינא [4]שני [4]שני [5]שני כתיב והשתא דרבי רחמנא שעיר שעיר שני שני שני למה לי חד למראה וחד לקומה וחד לדמים תניא נמי הכי גבי כבשי מצורע [6]יקח שני כבשים מיעוט כבשים שנים מה תלמוד לומר שני שיהיו שניהן שוין ומנין שאף על פי שאין שניהן שוין כשירין תלמוד לומר [7]כבש [8]כבש ריבה טעמא דרבי רחמנא הא לא רבי רחמנא הוה אמינא פסולין עיכובא מנא לן סלקא דעתך אמינא [9]תהיה כתיב והשתא דרבי רחמנא כבש כבש תהיה למה לי לשאר הויתו של מצורע [6](ותנן) נמי גבי מצורע כי האי גוונא [10]צפרים מיעוט צפרים [11](שנים) מה תלמוד לומר שתי [8]שיהיו שתיהן שוות ומנין שאע"פ שאינן שוות [12]כשרות תלמוד לומר [11]צפור [12]צפור ריבה טעמא דרבי רחמנא הא לא רבי רחמנא פסולות עכובא מנא לן סלקא דעתך אמינא תהיה כתיב והשתא דרבי רחמנא צפור תהיה למה לי לשאר הויתו של מצורע אי הכי גבי תמידין נמי נימא [13]כבשים מיעוט כבשים שנים מה תלמוד לומר שנים שיהיו שניהן שוין ומנין שאע"פ שאין שניהן שוין כשירין תלמוד לומר [14]כבש כבש ריבה ולמצוה הכי נמי דבעינן ההוא מיבעי ליה לכדתניא [13]שנים ליום כנגד היום אתה אומר כנגד היום או אינו אלא חובת היום כשהוא אומר [14]את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים הרי חובת היום אמור ומה אני מקיים שנים ליום כנגד היום כיצד [15]תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה ושל בין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שניה מוספין של שבת ודאי צריכין שיהיו שניהן שוין תנו רבנן [16]שני שעירי יום הכיפורים ששחטן בחוץ עד שלא הגריל עליהן חייב על שניהם משהגריל עליהן חייב על של שם ופטור על של עזאזל עד שלא הגריל עליהם חייב על שניהם למאי חזו אמר רב חסדא הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ ומאי שנא לשעיר הנעשה בפנים דלא דמחוסר הגרלה לשעיר הנעשה בחוץ נמי לא חזי דמחסרי עבודת היום קסבר רב חסדא [17]אין מחוסר זמן לבו ביום אמר רבינא השתא דאמר רב חסדא [18]מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל [19]השלמים [20]ששחטן קודם שנפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר [15]ושחטו פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול שחטן

גמ' עיכובא מנלן. אי משום דכתיבא חוקה הא כין לרבי יהודה כין לר' נחמיה לא כתיבא חוקה אלא על דברים שהן מן העבודה אבל לא על הלקיחה שהיא מתמול שלשום: **סד"א שני שני שני.** תלתא כתיבי ושנה עליהן הכתוב לעכב: **חד למראה וכו'.** ולמאי ולא לעכב: **תהיה כתיב.** זאת תהיה תורת המצורע [9] דמשמע בהויתו תהא פרשה זו ככל הכתוב בה: **ולמאי ה"נ דבעינן.** שיהו שניהן שוין והלא לא שנינו זאת אלא תמידין: **כנגד היום.** כנגד זריחת השמש: **אי אינו אלא חובת היום.** שיהו שניהן לכל יום: **על קרן מערבית לפונים.** של מזבח שהשמש נראה מן המזרח לפיכך מוסכו השומט ללד מערב להרחיקו מן כותל המזבח ככל יכולת מפני שהכהנים גבוהים והחמה שחרית כשיפולו של רקיע ולא הכותל עומד כנגדה ולפונית משום דקדשי קדשים שחיטתן על ירך המזבח לפונה ושם היה בית המטבחיים והטבעות קבועות ברלפה לתת ראש הבהמה לתוכן והן עשרים וארבעה כמנין המשמרות ומקומן עשרים וארבע אמות על עשרים וארבע קבועות בשבת שדרים: **על טבעת שניה.** לא בטבעת שאלו המזבח אלא בשניה לה המשוכה ללד לפון ופני השומט ולוחר שהבהמה נתלכסן ללד מזרחית לפונית משום שהשמש נראה שחרית וטעמא דטבעת שניה לא ידענא ואני שמעתי כדי שתהא הראשונה מסייעתו לאחז בה רגלי הבהמה שלא תהפך ושל בין הערבים שהחמה נראה מן המערב מוסך עלמו ללד מזרח ככל יכולת ופניו למערב דרום בתלכסן שזריחת החמה נראה משם: **ומוספין של שבת.** שנאמר בהם שני כבשים [9] ולאי שנים שוים לעיכובא מנלא הדר כתב בהו [6] אחד לרבות אע"פ שאינן שוין להכשיר כך שמעתי וקשיא לי עיכובא מנלן ונראה בעיני דהכי גרס **מוספין** ולאי שנים למצוה מצומן להיות שוין ולא גרסי' מנלא כתיב אחד אחד ושיטתא דתלמידי [7] תרגילאי היא: **שני שעירי יום הכפורים.** שמקלקמן הם קדושים שהרי מתרומת הלשכה נאו ושחטן בחוץ לעזרה: **חייב על שניהן.** משום שחוטי חוץ ולקמן פריך קודם הגרלה למאי חזו כפנים וכיון דלא חזו אמאי חייב הא דאי אתי לפתח אהל מועד בעינן דכתיב (ויקרא יז) בשחוטי חוץ ואל פתח אהל מועד לא הביאו: **ופעור על של עזאזל.** דלא חזי להקריב בפנים: **לשעיר הנעשה בחוץ.** כל אחד היה ראוי להקריבו למטאת המוסף של יום הכפורים האמורה בפרשת פנחס: **ומאי שנא לשעיר הנעשה בפנים דלא.** מזי מעשה דמחוסר הגרלה: **לשעיר הנעשה בחוץ נמי לא חזו.** דמחסרי כל מעשה עבודת היום של ממן דמי פר ושעיר וחפינת הקטרת והקטרתה הראוין ליקרב למוספין: **אין מחוסר זמן לבו ביום.** לענין שעיר החיצון אין כאן חסרון מעשה בגופו אלא חסרון זמן שבעדיין לא הגיע זמן המוספין וזמן הראוי לבו ביום אין זה חסרון זמן אבל הגרלה אע"ג דלאו מעשה בגופו היא דהא אמרן [8] עליית גורל ממון קלפי היא מעכבת אבל הגמה אינה מעכבת אפילו הכי הואיל ומצוה האמורה בהן היא כמחוסר מעשה דמי: **השתא דאמר רב חסדא מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי.** ואע"ג דלאו מעשה בגופו הוא דאי לאו דחזו לשעיר המוסף לא היה מתמיה על שחיטתן בחוץ: **הא דאמר שמואל וכו'.** ומחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי ואע"ג דלאו מעשה בגופו של שלמים הוא הואיל ובהן נאמר הוי כמעשה בגופן: ומי

עין משפט נר מצוה

ג א ב מיי' פי"ח מהל' טומאת צרעת הלי' ח:
ד ג מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוסרין הלכה יא:
ה ד מיי' פי"א מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא:
ו ה מיי' שם פי"ב הלי ה:

גליון הש"ס

גמ' מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה. עיין תוס' ספחים דף סב ע"ב ד"ה כי לית ליה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומוספין כו' מנלא הדר כתיב כהו אחד אחד לרבות אע"פ:

מוסף רש"י

שלמים ששחטן. שחרית קודם פתיחת דלתות ההיכל שמולין (ערובין כ.). בזמן שהוא פתוח. לשון פתח אינו אלא המצוי, והפותח יבטיל קרוי נולא (נדרים נה.).

רבינו חננאל

מנלן דבעינן שוין. דת"ר יקח שני שעירי עזים. מיעוט (שעירי) שנים כו'. ביון שכתב שעירי ידעינן שאינם אחות משנים, למה כתיב שני. ללמד שיהו שוין. ומנלן שאף על פי שאין שוין כשירין ת"ן. שנאמר השעיר השעיר. כלומר. מאחר שכתוב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות. היה לו לכתוב והקריב את אשר עלה עליו לה' ועשהו חטאת ואשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי. השעיר השעיר שכתוב למה. אלא ללמד שאע"פ שאין שוין כשירין. ועיכובא מנלן. הייתי אומר שאם אין שוין מעכבין שהוצרך הכתוב להכשירה אע"פ שאינן שוין. פ"ד אמינא שני שני. (כתיב) את שני השעירים. ועוד כתיב ונתן אהרן על השני השעירים. שעירים בלבד היה ריי. למה כתב שני שני לעכב. כתיב השעיר השעיר לרבות אע"פ שאין שוין. ומאחר דאע"ג שאינן שוין כשר. שני שני למה באו, למצוה. ותניא גבי ציפורי מצורע וגבי כבשי מצורע כי האי גוונא, דבולן טעמם שוה דפשוטין הן. אבל התמידים אע"ג שכתוב בהן שנים ליום. לא דרשינן בהו כי האי גוונא. אלא שנים ליום כנגד היום, כנגדו ולא אצלו. כלומר של שחר נשחט במערב כנגד המזרח ושל בין הערבים במזרח כנגד המערב, כדתנן במסכת תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה ושל בין הערבים כו'. אבל המוספין ודאי לא כתב שני כבשים אלא ללמד שהם שנים ולא ארבעה מדלא כתיב אחד אחד כדרך שכתוב בתמיד. ת"ר שני שעירי יום הכפורים ששחטן בחוץ. אם עד שלא הגריל עליהן שחטן בת"ח חייב כרת על שניהן. שנאמר ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לה' ונכ"ת האיש ההוא. ואמר רב חסא הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ, לעשות אותו לה' קרינא ביה, ואע"ג דאינו ראוי אלא לאחר עבודת היום, מחוסר זמן שיוכשר אותו היום אינו מחוסר זמן, ולמה לא אמר הואיל וראוי לשעיר הנעשה בפנים, דמחוסר הגרלה, ומחוסר הגרלה כמחוסר מעשה הוא. ואם אתרי שהגריל עליהן שחטן בחוץ חייב כרת על של שם, מאי טעמא לעשות אותו לה' קרינן ביה, ופטור על של עזאזל דלא קרינא ביה לעשות אותו לה'. ודייק רבינא מדמחוסר הגרלה לרב חסדא כמחוסר מעשה דמי. גם שלמים ששחטן [בחוץ]

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל ותניא עוד נגעים פי"ד מ"ה], (ב) [ל"ל שתים], (ג) [ל"ל שתים], (ד) [תמיד ל.], (ה) [תמיד ל.], (ו) [זבחים יב. מנחות ה.], (ז) זבחים נה: עירובין כ., (ח) [עי' תוס' לקמן סב. ד"ה שלמים], (ט) [וקבלת יד], (י) [מדבר כח], (יא) [מנחות סב: ע"פ כתוס'], (יב) [ועיל לעי:].

תורה אור השלם

1. וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:
ויקרא טז ה
2. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת הַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לִיי וְעָשָׂהוּ חַטָּאת:
ויקרא טז ט
3. וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד חַי לִפְנֵי יי לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה:
ויקרא טז י
4. וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יי פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא טז ז
5. וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיי וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל:
ויקרא טז ח
6. וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי כְבָשִׂים תְּמִימִים וּכְבְשָׂה אַחַת בַּת שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן: ויקרא יד י
7. וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לָאָשָׁם וְאֵת לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יי:
ויקרא יד יב
8. וְשָׁחַט אֵת הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֵת הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא:
ויקרא יד יג
9. זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן:
ויקרא יד ב
10. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמְטַהֵּר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב: ויקרא יד ד
11. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלִי חָרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים:
ויקרא יד ה
12. אֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת שְׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:
ויקרא יד ו
13. וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לְיוֹם עֹלָה תָּמִיד:
במדבר כח ג
14. אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם:
במדבר כח ד
15. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחֲטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ב

תוס' ישנים

שני שני שנוגע רשאין נמי שמפרכה כ' יוחנן נמלך פיקתין (דף קד.): שליש קופות של שלש שלש קלין כו'. בתוספתא (דשקלים פ' ב') מפרש תרס הראשונה ואומר הרי זה מתלן על כל אדן ישראל תרס אם השניה ואומר הרי זה מעמון ומיאב פי' מבני ישראל הדרים שם תרס אם השלישית ואומר הרי זה מבנו כי ומיומה למה עשה כך ולא טולן שומפין בכל הקרבנות של כל יום ויום ואומר ריב"ל דטולן מפרים לשם טולן אלא אדון ישראל הדרים שם אם אחון ומאיליו אחריהן והשלישית ע"ש למה הן עושין כך: ואם היה שני מיוחר כו'. נגי שעיר לא שרין למיתר מוזמר כמו נגי פסח שאפילו מנוס:

ע"ר שני שעירי יום הכפורים מקומן שיהו שרין במלאה ונקומה. ואע"ג דאמר כפרק בן סורר ומורה (דף עא.) דבן סורר ומורה לא היה ולא עתיד לבוא משום דכתיב בנוי זה דבעינן שיהו אביו ואמו שרין במלאה ונקומה חב לא אפשר לבוא אבל נגי בהמה מיהא יכול לבוא יותר ואע"ג שאין ממש דומות זו לו דאמרינן בירושלמי דאפילו חטה אינו דומה לחבירתה מכל מקום בעינן שהיו שרין במלאה ונקומה כל מה שיוכלו. מ"ר: ולקיחתן כאחת. כגון שלקחן מאדם אחד בימה לו מנני בני אדם וכגון שעשו שניהם בעת אלת לקבל המעות דבהקדש מעות קונות דכתיב ונתן הכסף ויקם לו: יקח זיג לשבר. ולקיחתן כאחת לא בעינן אלא לשלוח ות"ת בין שרלאי לשעיר הנעשה בחוץ. קודם הגרלה דאמר בגמ' למה לי יקח כ' אחרים ויקיימו בזה מצות לקיחה כאחת ר"ל דמייתי הכא שכבר הפרישו לאחד לשעיר הנעשה בחוץ. מ"ר: משהגריל עליהם מת יביא שנים ויגריל בתחילה כו'. ות"ת אמאי לא מוכח לעיל פרק טרף בקלפי (דף לב.): דלר' נחמיה מיבא הגרלה מעכבת לכל הפחות מדלא קתני יביא שניו עמו אלא בהגרלה כדאמר ר' שמעון שם בגמ' (דר"ל דמשום דמצוה בהגרלה אין לו לומר לקנות אחר להתחילה כדפרך) נגי לקיחה ר"ל דלעולם למיזה ואע"ג דבלקיחה פרישה לעיל דלא בעינן למצוה הייט לפי שעיקר מצוה אינה אלא מתחמול ואע"ג דלקיחתו יכולה לדחות יום הכפורים כדאמר בפסחים פרק אלו דברים ובשבת פרק אינו [דף קמה.] וכן ערב פסח אחל להיות בשבת מנין עליהן אלא כי' מ"מ אין עיקר לקיחתו ביום"כ מיהו קשה מדאמר לקמן בפירקין (דף סה.): ופיר דדבי טני דאמר בעינן הגרמה מרבה מצוה היא ומשום מצוה אין לו לומר ומוחו יש לומר דמכל מקום יתמו קאמרינן משום מצוה כי היכי שאינו אלא יכולה דאמר יתמו כ' (הייט) משום דאית ליה בעלי חיים (נדחין) דמסברא רב בגמרא (דף מד.): מ"ר: (ע"ב שרין לע"ש)

חד למראה. יש פפרים דגרס חד למראה ולקומה וחד לדמים וחד לקולקמן כאחד ויש פפרים דגרס חד למראה ולקומה וחד לדמים ואומר רבי' הא דלא מייתי נמי חד לקולקמן כאחד משום דהכתיב משמע בהדיא דכתיב יקח שני שעירי עזים ומשמע שתהא לקיחתן כאיתם כיחד ר"ש מבכאן לא ברים מידי אלא לקיחתן כאחד דרים מדמסתיים ליקח רים פפרים דגרס חד למראה וחד לקומה וחד לדמים וגי' שני דרים ולקיחתן כאחד נפיק מדמסתיים ליקח כדפרי: תהיה למה לי לשאר הויות אל מלבוש. הקשה ר"ש אלמנן כין דכתיב

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com